

د افغانستان اسلامي ازمېرنه
د پوهنې وزارت

معینیت تضمین کیفیت

د تقنین او پالیسی ریاست

د ژوند د چاپیریال ساتنې او د پوهنې د روغتیا ساتنې ګرڼلاره

طرز العمل حفظ محیط زیست و حفظ الصحة معارف

(۶۰)

تاریخ نشر: ( ) ماه ( ) سال ۱۳۴۴ هـ . ق

د خپرېدو نېټه: د ۱۳۴۴ هـ ق کال د ( ) د میاشتې ( )

لړلیک

ماده	عنوان
	لومړۍ فصل عمومي حکمونه
۱	مبني.....
۱	موخې.....
۱	اصطلاحگانې.....
۲	د تطبيق ساحه.....
	دوهم فصل د ادارو او بنسټيزو مؤسسو مکلفيتونه
۲	الف: د ژوند چاپيريال ساتنه.....
۳	روغتيا ساتنه.....
۴	د سرچينو او ادارې د معينيت مکلفيتونه.....
۵	د ولايتونو او کابل ښار د پوهنې د رياستونو مکلفيتونه.....
۵	د ولسوالۍ / بنسټيزو حوزو د پوهنې د امریتونو مکلفيتونه.....
۶	د بنسټيزو مؤسسو مکلفيتونه.....
۸	د املاکو او بنسټيزو ساتنې او څارنې د رياست مکلفيتونه.....
۹	د بنسټيزو د شورا او ځايي خلکو رول.....
	درېم فصل وروستني احکام
۱۰	انفاد.....

لومړۍ ماده
دوهمه ماده
درېمه ماده
څلورمه ماده
پنځمه ماده
شپږمه ماده
اوومه ماده
اتمه ماده
نهمه ماده
لسمه ماده
يوولسمه ماده
دوولسمه ماده
ديارلسمه ماده

لومړی فصل

عمومي حکمونه

فصل اول
احکام عمومي

مبني

لومړۍ ماده

دغه کړنلاره د ژوند د چاپيريال ساتنې د قانون د پنځه اويايمې مادې او د پوهنې د قانون د يوپنځوسمې مادې پر بنسټ وضع شوې ده.

موخې

دوهمه ماده

د دې کړنلارې موخې عبارت دی له:

(۱) د خوندي فضا رامنځ ته کول او دهغو لاملونو مخنيوی چي ښوونيز او کاري چاپيريال کې د کارکوونکو او زده کوونکو روغتيا زيانمنوي.

(۲) د اړوند ادارو سره د ژوند د چاپيريال ساتنې او د حفظ الصحې په برخه کې د همغږي رامنځته کول.

(۳) په ښوونيزو مؤسسو کې د شخصي او محيطي حفظ الصحې د وضعيت ښه والي.

(۴) د دزدکوونکو او کارکوونکو په منځ کې د ژوند چاپيريال ساتنې او حفظ الصحې د فرهنگ رواجول او د پوهاوي د کچې لوړاوی.

اصطلاحگاني

درېمه ماده

راتلونکي اصطلاحگاني په دې کړنلاره کې لاندې معناوې افاده کوي:

(۱) د ژوند چاپيريال: د چاپيريالي عواملو ټولگه ده چې د ژونديو پر وده او چلند باندې اغېزه کوي.

(۲) د چاپيريالي حفظ الصحه: د ژوند چاپيريال له ټولو مضرو عواملو سره مبارزه ده چې د انسان د بقا، ودې او

مبني

ماده اول

اين طرزالعمل بر اساس ماده هفتاد و پنجم قانون محيط زيست و ماده پنجاه و يکم قانون معارف وضع گرديده است.

اهداف

ماده دوم

اهداف اين طرزالعمل عبارت اند از:

(۱) فراهم نمودن فضای مصوون و جلوگیری از عواملی که صحت کارکنان و شاگردان را در محیط آموزشی و کاری متضرر می سازد.

(۲) ایجاد هماهنگی در مورد حفظ محیط زیست و حفظ الصحه با ادارات ذیربط.

(۳) بهبود وضعیت حفظ الصحه شخصی و محیطی در مؤسسات تعلیمی.

(۴) بلند بردن سطح آگاهی و ترویج فرهنگ حفظ محیط زیست و حفظ الصحه میان شاگردان و کارکنان.

اصطلاحات

ماده سوم

اصطلاحات آتی در این طرزالعمل مفاهیم ذیل را افاده می نماید:

(۱) محیط زیست: عبارت از مجموعه عوامل محیطی می باشد که بر رشد و رفتار زنده جانها تأثیر می گذارد.

(۲) حفظ الصحه محیطی: عبارت از مبارزه با تمام عوامل مضر محیط زیست که اثرات زیان آور بر رشد،

سلامتی و بقای انسانها دارد.

(۳) حفظ الصحة شخصی: عبارت از حفظ و مراقبت از اموری است که مستقیماً بالای صحت جسمی و روانی اشخاص تأثیر منفی دارد.

(۴) مؤسسات تعلیمی: شامل مکاتب تعلیمات دولتی و خصوصی، مدارس، دارالحفاظها، دارالعلومها، مراکز انکشاف مسلکی، مراکز سوادآموزی و آموزش بزرگسالان می باشد.

(۵) منابع آب: شامل آبهای زیر زمینی یا سطح زمین، دریاها، چشمهها، کانالها، حوضها، جهیلها و بندهای آبی می شود.

(۶) آلوده گی: تغییرات فزیک، کیمیاوی یا بیولوژیکی است که در نتیجه انتشار مواد مضره باعث ایجاد وضعیت پر خطر برای صحت زنده جانها و یا محیط زیست می گردد.

ساحه تطبیق

ماده چهارم

این طرز العمل در ادارات و مؤسسات تعلیمی دولتی و خصوصی معارف قابل تطبیق می باشد.

فصل دوم

مکلفیت های ادارات و مؤسسات تعلیمی

الف: حفظ محیط زیست

ماده پنجم

ادارات و مؤسسات تعلیمی در مورد حفظ محیط زیست دارای وظایف و مکلفیت های ذیل می باشند:

(۱) شناسایی عوامل آلودگی و اتخاذ تدابیر لازم برای جلوگیری از آن.

(۲) حصول اطمینان از منابع آب (شبه آبرسانی، جاه آب، جوی و غیره) که اداره یا مؤسسه

سلامتیا ته زیان اړوونکي اثرونه لري.

(۳) شخصی حفظ الصحة: له هغو چارو څخه ساتنه او څارنه چې مستقیماً د اشخاصو په روانی او بدنی (جسمی) روغتیا باندی منفی اغیزه لري.

(۴) تعلیمی مؤسسې: د عامه او خصوصی زده کړو بنوونځي، مدرسې، دارالحفاظونه، دارالعلومونه، د مسلکي پرمختیا مرکزونه د سواد زده کړې او د لویانو د بنوونې مرکزونه شامل دي.

(۵) د اوبو زیرمې: ځمکي لاندې یا د ځمکي د سطحی اوبه، سیندونه، چیني، کانالونه، تالابونه، جهیلونه او د اوبو بندونه په کې شاملېږي

(۶) ککړتیا: هغه فزیکي، کیمیاوي یا بیولوژیکي بدلونونه دي چې د مضره موادو د خپرولو په پایله کې د ژوندیو موجوداتو او یا د ژوند د چاپیریال لپاره له خطرې ډک وضعیت د رامنځته کېدو لامل کېږي.

د پلي کېدو ساحه

څلورمه ماده

دغه کړنلاره د پوهنې په ادارو او عامه او خصوصي بنوونیزو مؤسسو کې د پلي کېدو وړ ده.

دوهم فصل

د ادارو او بنوونیزو مؤسسو مکلفیتونه

الف: د ژوند چاپیریال ساتنه

پنځمه ماده

ادارې او بنوونیزې مؤسسې د ژوند د چاپیریال ساتنې په هکله د لاندې دندو او مکلفیتونو لرونکي دي:

(۱) د ککړتیا د لاملونو پېژندل او د مخنیوي لپاره یې د اړینو تدابیرو نیول.

(۲) د اوبو له زېرمو (د اوبو رسولو شبکه، د څاه اوبه، ویالې او نور) څخه ډاډ ترلاسه کول چې اداره یا بنوونیزه

تعلیمی با آن وصل می‌باشد از این که منابع آب آن‌ها صحتی است و از خطر آلوده شدن احتمالی مصون می‌باشد.

(۳) ترمیم وسایل آبرسانی و استفاده درست مصرف آب.

(۴) جلوگیری از استعمال موادی که سبب آلودگی آب، هوا و یا خاک می‌شود.

(۵) عدم استفاده از مواد سوخت که سبب آلودگی هوا می‌شود.

(۶) عدم استفاده از وسایل و عراده جات کهنه.

(۷) حصول اطمینان از محفوظیت آلودگی صوتی و اتخاذ تدابیر لازم در صورت بوجود آمدن هر گونه آلودگی صوتی در جوار ادارات و مؤسسات تعلیمی.

(۸) انجام اقدامات مؤثر در مورد ایجاد، حفاظت و نظافت فضای سبز در ادارات و مؤسسات تعلیمی مربوطه.

(۹) ایجاد میکانیزم نهال‌شانی و سرسبزی برای ادارات و مؤسسات تعلیمی.

(۱۰) رهنمایی آب‌های برف و باران به چاه‌های جذب کننده.

حفظ‌الصحة

ماده ششم

ادارات و مؤسسات تعلیمی در مورد حفظ‌الصحة شخصی و محیطی دارای وظایف و مکلفیت‌های ذیل می‌باشند:

(۱) ارائه آگاهی‌های لازم برای شاگردان و کارکنان در مورد حفظ‌الصحة شخصی و محیطی و همکاری در نشر تبلیغات صحتی وزارت صحت

مؤسسه له هغو سره وصل وي، دا چې د اوبو سرچینې یې صحتی دي او د احتمالي ککړتیا له خطر څخه خوندي دي.

(۳) د اوبو رسولو د وسایلو ترمیمول او د اوبو له لگولو څخه سمه استفاده کول.

(۴) د هغو موادو له استعمال څخه مخنیوی چې د اوبو، هوا او خاورې د ککړتیا لامل کېږي.

(۵) د سون د هغه توکو څخه نه استفاده کول چې د هوا د ککړتیا لامل کېږي.

(۶) له زرو وسایلو او عراده جاتو څخه نه استفاده.

(۷) د غریزې ککړتیا له خونديتوب څخه ډاډ ترلاسه کول او د ادارو او ښوونیزو مؤسسو په څنگ کې د هر ډول غریزې ککړتیا د منځته راتلو په صورت کې د اړینو تدبیرونو نیول.

(۸) په ادارو او اړوندو ښوونیزو مؤسسو کې د شنې فضا د رامنځته کولو، ساتنې او پاکوالي په هکله د اغېزمنو اقداماتو ترسره کول.

(۹) د ادارو او ښوونیزو مؤسسو لپاره د نهال ایښودنې او زرغونتیا د میکانیزم رامنځته کول.

(۱۰) جذبوونکو څاه‌گانو ته د واورې او باران د اوبو لارښونه.

روغتیا ساتنه

شپږمه ماده

ادارې او ښوونیزې مؤسسې د شخصي او محیطي روغتیا ساتنې په هکله د لاندې دندو او مکلفیتونو لرونکې دي:

(۱) د شخصي او محیطي روغتیا ساتنې په هکله د زده کوونکو او کارکوونکو لپاره د اړینو خبرتیاوو وړاندې کول او د عامې روغتیا وزارت د روغتیايي تبلیغاتو په

عامه.

(۲) فراهم نمودن تسهیلات مبرز و دستشویی مصوون برای شاگردان و کارکنان مربوط.

(۳) انجام مراقبت‌های لازم از قبیل نظارت از کانتین‌های جوار مؤسسه تعلیمی، سیستم آب آشامیدنی و تسهیلات حفظ‌الصحة شخصی و محیطی.

(۴) فراهم نمودن زمینه تحرک فزیکي و ورزش برای شاگردان با رعایت آداب شرعی و تدابیر احتیاطی و ایمنی.

(۵) فراهم نمودن زمینه معاینات ابتدایی، تدابیر در مورد وقایع در برابر امراض ساری، دسترسی به مراقبت‌های عاجل به شمول تهیه بکس کمک‌های اولیه، شخص مسلکی و اتاق اجرای کمک‌های اولیه.

(۶) معرفی شاگردان و کارکنان در حالات امراض حاد و مزمن به مراکز صحی.

(۷) تنظیم بازدیدهای تیم‌های سیار وزارت صحت عامه به منظور اجرای معاینات و ارزیابی‌های صحی اطفال جدیدالشمول.

(۸) آگاهی دهی‌های خاص صحی در حالات ضروری برای شاگردان از طریق تلویزیون ملی، رادیو تلویزیون تعلیمی و تربیتی معارف و سایر شبکه‌های اجتماعی.

(۹) شامل نمودن موضوعات حفظ‌الصحة محیطی و شخصی در نصاب تعلیمی.

مکلفیت‌های معینیت منابع و اداره

ماده هفتم

(۱) معینیت منابع و اداره مکلف است بودجه مناسب را طبق ماده بیست و ششم قانون محیط

خپرولوکی همکاري.

(۲) د اړوندو زده کوونکو او کارکوونکو لپاره د خوندي ټپي او لاس مينځلو د آسانتياوو چمتو کول.

(۳) د اړينو مراقبتونو سرته رسول لکه بنوونيزو مؤسسو ته څېرمه کانتینونو، د څښلو د اوبو له سیستم او د شخصي او محيطي روغتيا ساتنې له آسانتياوو څخه څارنه.

(۴) د شرعي آدابو، او احتیاطي او خوندي تدبیرونو په رعیتولو سره د زده کوونکو لپاره د فزیکي خوځښت او ورزش د زمينې رامنځته کول.

(۵) د لومړنيو معایناتو، د ساري ناروغيو په وړاندې د وقایې په هکله د تدبیرونو، لومړنيو مرستو بکس د چمتو کولو په گډون بېړنيو مراقبتونو ته د لاسرسی، د مسلکي شخص او لومړنيو مرستو د اجرا د اتاق د زمينې برابرول.

(۶) د سختو او مزمنو ناروغيو په حالاتو کې روغتيايي مرکزونو ته د زده کوونکو او کارکوونکو ورپېژندل.

(۷) د جديد الشمولو ماشومانو د معایناتو او روغتيايي ارزونو د ترسره کولو په منظور د عامې روغتيا وزارت د سيارو ټيمونو د ليدنو تنظيمول.

(۸) د ملي ټلويزيون، د پوهنې د بنوونيز او روزنيز راديو ټلويزيون او د نورو ټولنيزو شبکو له لارې د زده کوونکو لپاره په اړينو حالاتو کې روغتيايي ځانگړې خبرتياوې ورکول.

(۹) په بنوونيز نصاب کې د محيطي او شخصي روغتيا ساتنې د موضوعاتو شاملول.

د سرچينو او ادارې د معینیت مکلفیتونه

اوومه ماده

(۱) د سرچينو او ادارې معینیت مکلف دی د چاپېريال ساتنې د قانون د شپږويشتمې مادې مطابق په خپلو عادي

زیست در بودجه عادی و انکشافی خویش
پیشینی و مطابق قانون امور مالی و مصارف عامه
طی مراحل نماید.

(۲) معینیت منابع و اداره مکلف است بودجه مشخص
را برای حفظ الصحه محیطی و فردی مؤسسات تعلیمی
اختصاص دهد. بودجه مذکور برای تهیه آب آشامیدنی،
امکانات دست شویی، مواد شوینده و ضد حریق
اختصاص داده شود.

مکلفیت‌های ریاست‌های معارف ولایات و شهر کابل

ماده هشتم

ریاست‌های معارف ولایات و شهر کابل بر علاوه
مکلفیت‌های فوق الذکر دارای مکلفیت‌های ذیل نیز
می‌باشند:

(۱) همکاری با ادارات و مؤسسات تعلیمی
تحت الاثر در مورد حفظ محیط زیست و رعایت
حفظ الصحه.

(۲) تهیه گزارش از وضعیت محیط زیستی و حفظ
الصحه مؤسسات تعلیمی و شریک ساختن آن با مقام
وزارت و بخش حفظ و مراقبت.

(۳) جلب همکاری شاروالی‌ها و ریاست زراعت
ولایات مربوطه برای سرسبزی مؤسسات تعلیمی.

(۴) جلب همکاری مردم محل برای بهبود وضعیت
مؤسسات تعلیمی در مورد محیط زیست و حفظ
الصحه.

(۵) نصب اشتهارات و پوسترها در مورد اهمیت حفظ
الصحه شخصی و محیطی در مکان‌های آموزشی.

مکلفیت‌های آمریت‌های معارف ولسوالی/ حوزه‌های

تعلیمی

ماده نهم

او انکشافی بودیجوکی مناسبه بودیجه پیشینی او د مالی
چارو او عامه لگښتونو د قانون مطابق یې طی مراحل
کړي.

(۲) د سرچینو او ادارې معینیت مکلف دی د بنوونیزو
مؤسسو د محیطی او فردی روغتیا ساتنې لپاره ځانگړې
بودیجه بېله کړي. یاده بودیجه د خښلو د اوبو، د لاس
مښخلو د امکاناتو، د مښخلو او اور ضد موادو د تهیه
کولو لپاره ځانگړې شي.

د ولایتونو او کابل ښار د پوهني د ریاستونو مکلفیتونه

اتمه ماده

د ولایتونو او کابل ښار د پوهني ریاستونه پر یادو
مکلفیتونو برسېره د لاندې مکلفیتونو لرونکي هم
دي:

(۱) د ژوند د چاپیریال ساتنې او د روغتیا ساتنې په
هکله تر اغېز لاندې ادارو او بنوونیزو مؤسسو سره
همکاري.

(۲) د بنوونیزو مؤسسو د ژوند د چاپیریال او روغتیا
ساتنې د وضعیت راپور چمتو کول او د وزارت مقام او د
ساتنې او مرقبت له څانگې سره یې شریکول.

(۳) د بنوونیزو مؤسسو د زرغونتیا لپاره د اړوندو
ولایتونو د ښاروالیو او کرنې ریاست د همکاري-جلبول.

(۴) د ژوند د چاپیریال او روغتیا ساتنې په هکله د
بنوونیزو مؤسسو د وضعیت د ښه والي لپاره د ځایي
خلکو د همکاري-جلبول.

(۵) په بنوونیزو ځایونو کې د شخصي او محیطي روغتیا
ساتنې په هکله د اشتهاراتو او پوسترونو نصبول.

د ولسوالی/ بنوونیزو حوزو د پوهني د آمریتونو

مکلفیتونه

نهمه ماده

آمریت‌های معارف و لسوالی/ حوزه‌های تعلیمی بر علاوه مکلفیت‌های مربوط دارای مکلفیت‌های ذیل نیز می‌باشند:

- (۱) نظارت از رعایت نمودن موارد حفظ محیط زیست و حفظ‌الصحة توسط مؤسسات تعلیمی.
- (۲) ارائه برنامه‌های آموزشی محیط زیستی و حفظ الصحتی برای مؤسسات تعلیمی.
- (۳) تهیه پلان نهال شانی در سطح و لسوالی/ حوزه تعلیمی.
- (۴) تهیه آب نوشیدنی پاک و صحتی برای شاگردان در مؤسسات تعلیمی با همکاری سایر نهادهای دولتی و غیر دولتی.
- (۵) تهیه تسهیلات شستشوی دست‌ها با آب و صابون برای شاگردان و سایر کارکنان مؤسسات تعلیمی دولتی.
- (۶) تهیه زباله دانی‌ها و قرار دادن آن در مکان‌های مناسب مؤسسات تعلیمی.
- (۷) شریک سازی کمبودات و نیازمندی‌ها مربوط به حفظ محیط زیست و حفظ‌الصحة با ریاست معارف ولایت مربوطه.

مکلفیت‌های مؤسسات تعلیمی

ماده دهم

ادارات مؤسسات تعلیمی بر علاوه مکلفیت‌های مربوط دارای مکلفیت‌های ذیل نیز می‌باشند:

- (۱) معرفی شاگردان قبل از شمولیت در مؤسسه تعلیمی جهت معاینات صحتی چشم، گوش، حالت روانی و امراض ساری به مراکز صحتی.
- (۲) معرفی شاگردان مریض به مراکز صحتی

د و لسوالی/ بنوونیزو حوزو د پوهنې آمریتونه په اړوندو مکلفیتونو برسېره د لاندې مکلفیتونو لرونکي هم دي:

- (۱) د بنوونیزو مؤسسو له خوا د ژوند د چاپیریال ساتنې او روغتیا ساتنې د مواردو په هکله له رعایت کولو څخه څارنه.
- (۲) د بنوونیزو مؤسسو لپاره د ژوند د چاپیریال او روغتیا ساتنې د بنوونیزو برنامه وړاندې کول.
- (۳) د ولسوالی/ بنوونیزې حوزې په کچه د نهال اېښودنې د پلان چمتو کول.
- (۴) د نورو دولتي او غیردولتي بنسټونو سره په همکارۍ په بنوونیزو مؤسسو کې د زده کوونکو لپاره د څښلو د پاکو او صحتی اوبو چمتو کول.
- (۵) د زده کوونکو او نورو دولتي بنوونیزو مؤسسو د کارکوونکو لپاره په اوبو او صابون د لاسونو مینځلو د آسانتیاوو چمتو کول.
- (۶) د رباله دانیو چمتو کول او د بنوونیزو مؤسسو په مناسبو ځایونو کې یې ځای په ځای کول.
- (۷) د اړوند ولایت د پوهنې له ریاست سره د ژوند د چاپیریال ساتنې او روغتیا ساتنې پورې د اړوندو کمبنتونو او اړتیاوو شریکول.

د بنوونیزو مؤسسو مکلفیتونه

لسمه ماده

د بنوونیزو مؤسسو ادارې پر اړوندو مکلفیتونو برسېره د لاندې مکلفیتونو لرونکې هم دي:

- (۱) په بنوونیزه مؤسسه کې له شمولیت مخکې د سترگو، غوږ، رواني حالت او ساري ناروغیو د روغتیايي معایناتو لپاره روغتیايي مرکزونو ته د ماشومانو وریښندل.
- (۲) دولتي روغتیايي مرکزونو ته د ناروغ زده کوونکو

ورپژندل.

(۳) په هغو مواردو کې چې ساري ناروغۍ تثبیت شي د پوهنې وزارت او عامې روغتیا وزارت د لارښودونو مطابق د اړینو تدبیرونو نیول.

(۴) په ساري ناروغیو د اخته زده کوونکو له نورو زده-کوونکو څخه جلا کول.

(۵) په ښوونیز چاپیریال کې د مخدره او نېشه راوړونکو توکو څخه د مخنیوي په منظور دوامداره څارنه.

(۶) د اسلامي شریعت مطابق د زده کوونکو لپاره د ورزش او فزیکي فعالیتونو د زمينې برابرول.

(۷) د زده کوونکو او ښوونکو په ونډې اخیستلو سره په ښوونیزو مؤسسو کې د ژوند چاپیریال او روغتیا ساتنې د کمېټې رامنځته کول.

(۸) په مناسبو وختونو کې د شخصي او محیطي روغتیا ساتنې د اهمیت په هکله د زده کوونکو لپاره د معلوماتو وړاندې کول.

(۹) ښځینه زده کوونکو ته د قاعدگي د دوران په هکله د هغوی د سن مطابق خبرتیا ورکول.

(۱۰) د نجونو لپاره د فولیک اسید تابلیتونو د وېش په هکله د اړوند ولایت د عامې روغتیا له ریاست سره همکاري.

(۱۱) د زده کوونکو د وقار ساتنې لپاره د تشناب له دروازو او قلفکونو څخه مراقبت.

(۱۲) په خپلو نومونو د نیالگیو کپنولو ته د زده کوونکو هڅول او د چاپیریال په ساتنه کې د رغندې سیالی د رامنځته کولو په منظور د هغو ساتنه او اوبه کول.

(۱۳) د ښوونیز چاپیریال ساتنې او زرغونتیا لپاره د رضاکاره او معارف دوسته کسانو د همکارۍ جلبول.

(۱۴) اړوندو ادارو ته د تشنابونو جوړولو وړاندیز کول،

دولتي.

(۳) اتخاذ تدابیر لازم طبق رهنمودهای وزارت معارف و وزارت صحت عامه در مواردی که امراض ساری تثبیت گردد.

(۴) جدا سازی شاگردان مصاب به امراض ساری از سایر شاگردان.

(۵) نظارت مداوم به منظور جلوگیری از مواد مخدر و نشه آور در محیط آموزشی.

(۶) فراهم نمودن زمینه ورزش و فعالیت‌های فزیکي برای شاگردان طبق روحیه شریعت اسلامی.

(۷) ایجاد کمیته محیط زیست و حفظ‌الصحة در مؤسسات تعلیمی با سهم‌گیری شاگردان و معلمان.

(۸) ارائه معلومات برای شاگردان در مورد اهمیت حفظ‌الصحة شخصی و محیطی در اوقات مناسب.

(۹) آگاهی دهی در مورد دوران قاعدگی به شاگردان اناث مطابق سن آنها.

(۱۰) همکاری با ریاست صحت عامه ولایت مربوطه در مورد توزیع تابلیت‌های فولیک اسید برای دختران.

(۱۱) مراقبت از دروازه‌ها و قلفک‌های تشناب جهت حفظ وقار شاگردان.

(۱۲) تشویق شاگردان به غرس نهال به نام شان و حفاظت و آبیاری آن به منظور ایجاد رقابت سالم در حفظ محیط زیست.

(۱۳) جلب همکاری افراد رضاکار و معارف دوست جهت حفظ محیط آموزشی و سرسبزی.

(۱۴) پیشنهاد اعمار تشناب‌ها به مراجع مربوطه، با در

نظر داشت معیار حداقل یک تشناب برای هر ۵۰ شاگرد.

(۱۵) آبیاری درختان و ساحه سبز در اوقات مناسب.

(۱۶) پاک‌کاری و صفایی عمومی تعمیر و صحن مؤسسه تعلیمی.

مکلفیت‌های ریاست حفظ و مراقبت املاک و

مکاتب

ماده یازدهم

ریاست حفظ و مراقبت املاک و مکاتب مکلفیت‌های ذیل را دارد:

(۱) فراهم نمودن آب آشامیدنی پاک و صحتی برای نوشیدن، پخت‌وپز در تعمیر مرکزی و سایر ادارات با نصب دستگاه‌های تصفیه کن آب.

(۲) حصول اطمینان از موجودیت آب کافی در تشناب‌ها و سیستم‌های تهویه.

(۳) حصول اطمینان از صحتی بودن، کلوریشن و تست لابراتواری آب‌های مورد استفاده.

(۴) تهیه و غرس نهال‌های مورد ضرورت با همکاری شاروالی‌ها و وزارت زراعت.

(۵) مزین ساختن ادارات و دفاتر مرکزی با گل‌های فصلی و نباتات زینتی.

(۶) حصول اطمینان از اینکه تسهیلات حفظ محیط زیست و حفظ الصحه در ادارات مرکزی وزارت معارف مراعات می‌گردد.

(۷) انتقال مواد فاضله و زباله‌ها در همکاری با شاروالی کابل به مکانی که از قبل تعیین شده است و جلوگیری از سوختاندن آن که سبب دود و گازهای مضره می‌گردد.

(۸) تخلیه چاه‌های فاضلاب توسط تانکرهای

لرترلره د هرو ۵۰ زده کوونکو لپاره د یو تشناب په معیار.

(۱۵) په مناسبو وختونو کې د ونو او شنې سیمې اوبول.

(۱۶) د بنوونیزې مؤسسې د ودانۍ او انگرې عمومي پاک کاري او صفایي.

د املاکو او بنوونځیو د ساتنې او څارنې د ریاست

مکلفیتونه

یوولسمه ماده

د املاکو او بنوونځیو د ساتنې او څارنې ریاست لاندې مکلفیتونه لري:

(۱) په مرکزي ودانۍ او نورو ادارو کې د اوبو د تصفیه کوونکو دستگاوو په نصبولو سره د څښلو او پخلي لپاره د څښلو د پاکو او روغتیايي اوبو چمتو کول.

(۲) په تشنابونو او د تهوې په سیستمونو کې د کافي اوبو له شتون څخه ډاډ ترلاسه کول.

(۳) د استفادې وړ اوبو له پاکوالي، کلوریشن او لابراتواري تست څخه ډاډ ترلاسه کول.

(۴) د ښاروالیو او کرنې وزارت سره په همکاری د اړتیا وړ نهالونو کېنول او چمتو کول.

(۵) په موسمي ګلانو او زینتی نباتاتو سره د ادارو او مرکزي دفترونو ښایسته کول.

(۶) له دې څخه ډاډ ترلاسه کول چې د پوهنې وزارت په مرکزي ادارو کې د ژوند د چاپیریال ساتنې او روغتیا ساتنې آسانتیاوې مراعات کېږي.

(۷) د کابل ښاروالۍ سره په همکاری د فاضله موادو او زبالو لېږدول هغه ځای ته چې مخکې ټاکل شوی دی او له سوځولو څخه یې مخنیوی چې د دود او زیان رسوونکو گازونو لامل کېږي.

(۸) د کابل ښاروالۍ سره په همکاری د پلان یا اړتیا

مخصوص طبق پلان و یا ضرورت از طرف شب
در همکاری با شاروالی کابل و انتقال آن بینه
ساحات تعیین شده.

(۹) نصب فلت‌های تصفیه دود در ماشین‌های
دودزا.

(۱۰) در نظر گرفتن جای مناسب جهت مبالیل تبدیلی
شستشوی و ترمیم عراده جات.

(۱۱) پاک‌کاری و مراقبت روزمره و دوامدار
ساحات، دهلیزها و زینه‌های وزارت و ادارات
مربوطه.

(۱۲) تهیه و نصب کثافت‌دانی‌ها در محلات
مناسب.

(۱۳) نگهداری مواد ذخیره‌ای و مواد نفتی مورد
ضرورت در جا‌های مناسب با در نظر داشت شرایط
ایمنی.

نقش شورای مکتب و مردم محل

ماده دوازدهم

(۱) جلب همکاری مردم به منظور نهال‌شانی و
سرسبزی مؤسسات تعلیمی و ترمیم لوازم و
تسهیلات حفظ محیط زیست و حفظ‌الصحه.

(۲) جلب همکاری اولیای شاگردان در حالاتی که
فرزندان شان به مشکلات صحی، روانی و مواد مخدر
دچار باشند.

(۳) جلب همکاری امامان مساجد و متنفذین
محل در حالاتی که نیاز به آگاهی دهی مردم محل
در مورد حفظ محیط زیست، پیشگیری امراض و
سایر مواردی که مضر به صحت فردی و
اجتماعی باشد.

(۴) جلب همکاری مردم محل، مسؤلین امنیتی و

مطابق د خانگرو تانکرونو په واسطه د شپې له خوا د
فاضلابو د څاه گانو تخلیه کول او ټاکل شوو ساحو ته یې
لېږدول.

(۹) په دودجنو ماشینونو کې د دود د تصفیه د فلترونو
نصبول.

(۱۰) د عراده جاتو د مبالیل تبدیلولو، مینځلو او
ترمیمولو لپاره د مناسب ځای په پام کې نیول.

(۱۱) د وزارت او اړوندو ادارو د ساحو،
دهلیزونو او زینو ورځنی او دوامداره پاکوالی
او څارنه.

(۱۲) په مناسبو ځایونو کې د کثافت‌دانیو چمتو کول او
نصبول.

(۱۳) د خوندي شرایطو په پام کې نیولو سره په
مناسبو ځایونو کې د اړتیا وړ ذخیره‌ای موادو او نفتی
موادو ساتل.

د ښوونځي د شورا او ځایي خلکو رول

دوولسمه ماده

(۱) په ښوونیزو مؤسسو کې د نهال کینولو او زرغونتیا په
منظور د خلکو د همکاری-جلبول او د ژوند د چاپیریال
ساتنې او روغتیا ساتنې د لوازمو او تسهیلاتو ترمیمول.

(۲) په هغو حالاتو کې د زده کوونکو د اولیاوو د
همکاری-جلبول چې اولادونه یې له روغتیایی، رواني او
مخدره موادو له ستونزو سره مخ وي.

(۳) د جوماتونو د امامانو او ځایي متنفذینو د همکاری-
جلبول په هغو حالاتو کې چې د ژوند د چاپیریال ساتنې، د
ناروغیو د مخنیوي په هکله او نورو هغو مواردو کې چې
فردی او ټولنیزې روغتیا ته مضر وي ځایي خلکو ته د
خبروې ورکولو اړتیا وي.

(۴) د عامه او خصوصي ښوونیزو مؤسسو په څنگ کې د

هر ډول مخدره توکو او غیر روغتیایي خوراکی توکو د پلور د منع کولو په برخه کې د ځایي خلکو، امنیتي مسؤولینو او ښاروالی د همکارۍ جلوبول.

دریم فصل

وروستني احکام

انفاذ

دیارلسمه ماده

- د ژوند د چاپیریال ساتنې او د پوهنې د روغتیا ساتنې کړنلاره چې د تقنین او پالیسی ریاست ترتیب او تدقیق شوې ده، منظوروم.

- د دې کړنلارې په نافذېدو سره په دې هکله پخواني مغاير حکمونه لغو کېل کېږي.

ښاروالی در قسمت منع فروش هرنوع مواد مخدر و مواد خوراکی غیر صحی در جوار مؤسسات تعلیمی دولتی و خصوصی.

فصل سوم

احکام نهایی

انفاذ

ماده سیزدهم

- طرز العمل حفظ محیط زیست و حفظ الصحة معارف که از جانب ریاست تقنین و پالیسی ترتیب و تدقیق شده است، منظور می دارم.

- با انفاذ این طرز العمل احکام مغاير سابقه در این مورد ملغی پنداشته می شود.

مولوی حبیب الله آغا

د پوهنې، ځوانۍ او سپورټ وزیر